

[Interact]

Evropská města v akci

Úvodem

Města sdružená v projektu Evropská města stále více počítají s účastí občanů v managementu projektů a proto také vytvářejí strategie participativní demokracie. Obnovení dialogu mezi občanskou společností, politickými zástupci a městskými úředníky však neznamená, že v dlouhodobém horizontu je zavedení této strategie jednoduché. Zapojení jednotlivých aktérů není samozřejmostí. Správně zvolené prostředky a dovednosti spolu s jasným politickým cílem jsou důležité pro efektivitu práce. Participativní demokracie nebude schopna zcela nahradit demokracii zastupitelskou a to i přes to, že ta někdy bývá považována za poněkud nestabilní vzhledem k tomu, že politická rozhodnutí jsou ponechána na politických zástupcích. Občané svou účastí určitou měrou přispívají k vylepšení projektů a pozměňují je tak, aby lépe odpovídaly jejich očekáváním. Účast jednotlivých aktérů také přispívá k budování sociálních vazeb ve společnosti, která uznává individuální hodnoty.

Příklad Janova ilustruje tuto posledně jmenovanou dimenzi. Projekt zlepšení kvality života ve čtvrti Quarto Alto je iniciativou vyvolanou občany a jimi také uvedenou do praxe. Městský úřad tuto iniciativu hodnotí a v současnosti ji také podporuje. Projekt vzniklý jako reakce na příliš slabou městskou a sociální politiku pomáhá přebudovat sociální vazby a vztahy mezi generacemi v této městské části. Tato spontánní ale současně dobře naplánovaná iniciativa vedla k přeměně občanů v partnery, kteří mají vliv na kvalitu života v místě svého domova.

Benoit Quinon
generální ředitel, Greater Lyon

Janov

Janov: město s několika centry

Janov, vtěsnaný mezi moře a hory, se táhne v dlouhém a úzkém pásu od východu k západu. Nacházíme tu několik výrazných center. V centru města v přímém kontaktu se starým přístavem je středověká čtvrť, která je nyní potlačena novým městským centrem vzniklým v 19. století. Město obývané buržoasií se rozrostlo do kopců, zatímco městské části obývané vrstevami pracujících se vyvíjely ve velkých centrech na západní straně periférií Val Polcevera a Ponente. Mnohem příjemnější oblastí je východní pobřeží (Levante) s rozestými rybářskými vesnicemi a přímořskými letovisky. V údolí Bisagno jsou soustředěny služby důležité pro fungování města jako je například hřbitov, stadion, věznice a podobná zařízení.

Město s ekonomickým a kulturním bohatstvím

Během několika posledních let město znovu objevuje své půvaby, které souvisí s jeho intenzivním vztahem k moři a existencí přístavu. Tento proces začal v roce Kolumbovských oslav (1922),

přístav a moře se otevřelo městu v souvislosti s výstavbou areálu Expo, který navrhl architekt Renzo Piano. Oblast byla doplněna Mořským biologickým muzeem, které se stalo hlavní atrakcí města. A tak začal proces, který posílil turistické struktury a zvýšil kulturní bohatství Janova v oblasti zejména kolem středověké čtvrti.

Z hlediska ekonomického město založilo své hlavní aktivity na komerčním využití moře a rozvoji turistického sektoru. Ostatní ekonomické aktivity města souvisí s průmyslem, jehož mnohé součásti se v průběhu několika posledních let transformovaly na sektor služeb a obchodní aktivity.

Prezentace Janova byla v rámci uměleckého kulturního plánu evropské úrovně potvrzena, když se „Janov 2004“ stal Evropským kulturním městem.

- V Janovské provincii žije 878 082 obyvatel.
- Hrubý národní produkt v této provincii činí 17 800 € na hlavu.
- V Provincii Janov je celkový počet pracovních míst 347 000 z čehož se 76,7 % nachází ve třetím sektoru.
- Míra nezaměstnanosti pro celou provincii je 7,2%.

Základní údaje o Janovu

- Janov má 610 307 obyvatel, což představuje 69 % z celkové populace Janovské provincie.
- 25 % populace je tvořeno lidmi ve věku 65 let a více.

Další údaje můžete nalézt na www.comune.genoa.it

„Quarto Alto“ komunitní iniciativa na znovu vytvoření občanství a rozvoj kvality života

Podstata projektu

Quarto Alto (neboli Horní Alto) je městská část postavená na konci osmdesátých let na kopci na severovýchodní části Janova. Velké domy postavené v rozdílných architektonických stylech, ve kterých zde žije nejméně šest tisíc lidí, nahradily zelené zahrady a terasovitá pole s olivovými a ovocnými stromy. Domy jsou rozloženy po vrstevnicích kopce a tvoří horizontální městskou scenérii, která odráží sociální rozvrstvení. Nejnižší vrstvu tvoří obecní domy a nejzávažnější sociální problémy nacházíme právě zde. Strategie pro tuto městskou část je velmi nedostatečně vypracovaná. Není zde plně pod kontrolou městský rozvoj a strategie sociální politiky není dostatečně efektivní. Na konci devadesátých let se situace vyvinula tak, že město podpořilo iniciativu občanů k vytvoření nových zelených oblastí v této městské části. I přes to, že se nejednalo o součást dobře strukturovaného projektu, představy některých dobrovolníků z řad občanů tak nabyly konkrétní podoby. A dále to také vytvořilo podmínky, aby se z nich stali hlavní aktéři v obnově městské části.

Po nadějném začátku chyběly faktory, které by proces usměrňovaly a řídily. Občané očekávali silnější podporu a propagaci ze strany města. Současně město začínalo s procesem zapojení občanů v rámci „Città Educativa“ neboli města vzdělání. Tento proces byl založen na prvních instrukcích EU týkajících se vzdělávací role měst, trvale udržitelného rozvoje a participační demokracie. Přesto, že město přijalo tyto principy jako základní, nestalo se vedoucím partnerem aktivit v Quarto Alto. Vedoucí role zůstala na dobrovolném sektoru v rukou janovského salesiánského institutu Pretto, který za souhlasu odboru pro sociální služby města Janova, se ujal projektu pro zlepšení kvality života v janovské městské části Quarto Alto. Tento projekt opravdu uvedl v praxi zásady účasti občanů ve veřejných rozhodnutích spolu s rozvojem komunity jako základního aktéra pro zlepšení kvality života v oblasti.

Projekt iniciovaný občany

V roce 1997 salesiánský kněz don Enrico zahájil iniciativu za zlepšení kvality života v oblasti prostřednictvím participačního procesu. Od začátku vytvoření projektového týmu se šíře akcí rozvíjela pomocí:

- uskutečnění technicko vědeckého průzkumu zjišťujícího opravdové potřeby lidí žijících v této oblasti
- zorganizování referenda o potřebách občanů v městské části Quarto Alto.
- školení občanů, kteří měli zájem o spolupráci na projektu.

Tento proces vedl ke zrodu asociace s názvem 'Progetto Quarto Alto'.

Díky šlechtnosti řádu salesiánů byla asociace umístěna do roku 2001 v prostorách multifunkčního komplexu Villino s otevřenými prostory pro veřejné debaty a různé aktivity. V tomto období, se zde organizovalo mnoho setkání občanů a úředníků městské části. Jejich cílem bylo definovat potřeby a navrhnout konkrétní akce ke zlepšení kvality života obyvatel. Ovšem na městské úrovni byla realizace tohoto projektu poněkud ohrožena. Zatímco byl pláno-

ván projekt Městského parku na úrovni městské části, na odboru sportu magistrátu bylo rozhodnuto o využití téže oblasti pro Univerzitní sportovní centrum a mělo tam být vybudováno golfové hřiště. Zpočátku se zdálo, že šlo o zcela svévolné rozhodnutí, avšak pak se zjistilo, že to vše vzniklo následkem komunikačních problémů mezi různými sektory místní administrativy. Řešením se pak stal kompromis mezi všemi zúčastněnými a na původním prostranství bylo vybudováno golfové hřiště i park.

Sdružení projektu Quarto Alto je zapojeno v mnoha aktivitách

Mezi nejdůležitější aktivity této asociace je vytvoření a realizace městského parku ve čtvrti téhož jména. Je to složitý úkol a to vyžaduje, aby se dobrovolníci zhostili několika rolí. Potřebují analytické a mediační dovednosti a silnou osobní motivaci.

Tento projekt byl vyvinut s plnou podporou místní administrativy (Administrativní distrikt IX Východ, městského úřadu Janov) a to i přes to, že došlo k výměně vedoucí politické strany v průběhu dlouhé startovací fáze projektu. Je tomu tak zejména proto, že dobrovolníci vystupovali upřímně, vždy byli připraveni poskytnout informace o probíhajících aktivitách, zapojovali se do řešení konfliktů, které se vyskytly mezi jednotlivými partnery.

Projekt byl veřejnosti prezentován na setkáních, kde občané mohli debátovat. Také pravidelně dostávali informace o vývoji projektu. Realizace Městského parku je považována za pilotní projekt v procesu zapojení občanů. Je to akce vedoucí k obnově životního prostředí, která zhodnocuje městskou část. Důležitý je také její výchovný význam, protože jasně ukazuje motivaci a efektivnost práce při zapojení občanů. Projekt je důležitý i pro tvorbu identity, u občanů vzniká vztah ke své městské části.

Sdružení Projekt Quarto Alto se také účastní jako partner sítě na projektu „Zatnuté pěsti“ který je propagován Směrnicí služeb občanům v rámci „teritoriálních vzdělávacích laboratoří“, které podporují blahobyt dětí a mládeže. Cílem projektu je obnovit kontakty s mladými lidmi ve vysoce

problematických městských částech jako je právě Quarto Alto. Jedná se o zapojení místních skupin problémových mladých chlapců do aktivit, které si sami zvolí. Příkladem je otevření tělocvičny bojových umění. V souladu s evropskými zkušenostmi byl sport vybrán, protože vede ke zdravému životnímu stylu v kontrastu oproti deviantnímu chování. Projekt začleňuje Centrum mládeže, Místo pro rodinu, Sdružení občanů Quarto Alto a Janovské Universitní sportovní centrum.

Sdružení se také podílí na aktivitách jako je pomoc starým lidem, organizace různých akcí, vydávání zpravodaje místní části Quarto Alto, který je jako čtrnáctideník zdarma poskytován 1 600 domácnostem, pořádá zahradnické aktivity a obnovy zelených ploch a mnohé další.

Partneři zapojení v projektu

Projekt zlepšení kvality života v Quarto Alto byl iniciován a vytvořen dvěma dobrovolnickými organizacemi:

- Sdružení "Progetto Quarto Alto" zlepšuje kvalitu života ve svém okolí v oblasti sociální a životního prostředí. V současnosti má sdružení 45 členů, kteří týmově pracují na různých problémech.
- Salesiánský Institut Pretto v Janově – je zodpovědný za Oratoř. Jako církevní instituce se zabývá péčí o mladé lidi a zlepšení vztahů sociálních a rodinných. Na začátku byl don Enrico, který se projevil jako charismatický vůdce a zaktivizoval spolupráci mezi různými partnery.

Projekt je iniciativou komunity, ale je podporován několika odbory městského úřadu Janova:

- Městský úřad Janova: odbor decentralizace, správa územního rozdělení, městská část IX „Levante“ – podporuje princip účasti občanů a občanské aktivity zaměřené na zvelebení veřejných ploch v místě jejich bydliště. Městská správa také organizuje veřejné debaty o městském parku.
- Městský úřad Janova: odbor sociální podpory, správa sociálních služeb, odbor sociálních věcí – podporují místní komunity, jsou činné v prevenci problémové mládeže a starají se o staré občany, podporují socializaci a vztahy v komunitě. Tak byly stimulovány ty participační aktivity zaměřené na sociální péči a sociální kontrakty mezi občany a zpravodaj. Také se podařilo zapojit do procesu i starší občany.
- Družstvo pro služby dětem působí v oblasti prevence problémů mladých lidí ve spolupráci s městskou částí.

Financování

Projekt není financován z jednoho zdroje. V první fázi se na něm finančně podílely následující partneři:

- Salesiánský institut: 20 000 € na rozvoj projektu, konzultace a školení
- Nadace Carige: 5 000 € na nákup nářadí
- magistrátní odbor decentralizace: 2 500 € na potřeby městské čtvrti.

Magistrát do nynější doby projekt podpořil sumou 45 000 €. To je druhá fáze projektu od založení asociace Projekt Quarto Alto. Pro dokončení projektu městského parku se předpokládá ještě dalších 200 000 €.

Eugeni@ Pact : participační iniciativa

Eugeni@ Pact je hlavním zdrojem zkušeností s účastí občanů a Janov se tak propaguje jako Město vzdělání. Od vzniku v roce 1999 tato aktivita vyvolala mnoho nadšení mezi občany i v městských institucích. Ze začátku se jednalo o společný prostor pro jednání mezi místní administrativou a aktéry z komunitního sektoru, ale brzo se vyvinulo něco jako spontánní pokus o participační demokracii. Někteří radní zasedli s občany

a zástupci různých organizací ke kulatému stolu a diskutovali o společných hodnotách, akcích a rozvoji procesu jako takového. Smlouvu podepsalo přes 200 signatářů, uskutečnilo se 7 tematických diskusí, mnoho teoretických příprav a praktických akcí. Smlouva Eugeni@ Pact pomohla janovským úředníkům a občanům uvědomit si strategický význam zapojení občanů v místním a mezinárodním kontextu, že se tento projekt stal

základem pro rozvoj principu účasti občanů v Janově.

Od léta roku 2003 se však projekt Eugeni@ Pact – Janov město vzdělání zpomalil a v současnosti se občané méně zapojují do těchto aktivit. Rovněž opadlo počáteční nadšení. Důvody tohoto vývoje jsou komplikované a jsou podrobně analyzovány. Cílem je, aby projekt nabyl svou bývalou důležitost.

Rozhovor

Dr. Paola Cermelli je ředitelkou Služeb občanům města Janova.

Účast občanů také pomáhá k vytvoření nových strategií. Kvalita života občanů je zásadním faktorem pro jejich život (nemocnost, vysoký věk, bydlení a nebo sociální krizové situace) a stala se integrální součástí strategického plánu města Janova. Projekt je zacílen na jednotný plán města v oblasti sociální, zdravotní, vzdělávací a architektonické, poskytování služeb starým lidem v domácnosti, za předpokladu, že tento servis zajišťují instituce i nevládní organizace.

Jaké byly předpoklady vedoucí k tomuto projektu ve městě Janov?

Nejdříve ze všeho to byl teritoriální aspekt. Starší lidé mají vazby k místě svého bydliště neboli k jejich vlastním domovům. Městský úřad se tedy musel prioritně zabývat životním standardem starších lidí, protože 25% městské populace je věku vyšším než 65 let. Město Janov se ujalo iniciativy také v úzké spolupráci s místními nemocnicemi, dobrovolníky a privátním sociálním sektorem, aby tak dalo najevo svou snahu, aby se v největší možné míře předešlo umístování starých lidí do nemocnic a nebo domovů.

Jak byl tento projekt definován a jak uveden do praxe?

Pro to, aby lidé mohli zůstat doma, Janov musel přijmout určitou „smlouvu o cílech“, která sdružila služby nabízené městem a potřeby vyjádřené starými občany. Volba pracovat v „síti“ vedla ke speciálnímu důrazu na informační procesy v rámci městské administrativy a v externí agentury.

S jakým hlavním problémem jste se při své práci potýkali?

Různý způsob fungování organizací poskytující služby může vést k rozličným problémům. Například při identifikování role veřejné služby s přihlédnutím na celkový rozsah partnerské spolupráce, chápání vedoucí pozice v procesu rozjždění projektů, které jsou efektivní odpovědí na požadavek kvality poskytované občanům. Především informační systém, systém sledování a hodnocení výsledků zůstává stále nedokončený a to i přes to, že v minulých letech bylo dohodnuto, že bude zveřejněno zhodnocení kvality služeb.

Co se z tohoto projektu můžeme poučít o urbanistickém managementu?

Máme dobré výsledky co se týká optimalizace zdrojů, kde jsme dosáhli výrazné synergie mezi jednotlivými partnery zapojenými do sítě. Projekty ukázaly, že je možné sjednotit organizační, řídicí a ekonomické zkušenosti s dimenzí žití v sociálním smíru, které respektuje lidskou individualitu a umožňuje tvorbu individualizovaných plánů. Je důležité, že k realizaci programů dochází tak, že z příjemců učiníme aktivní partnery. Je proto nezbytné, aby veřejné služby změnilы svou vlastní organizaci, aby čím dál tím více plnily stimulační roli a integrovaly zdroje.

Janovský tým Interactu:

arisso@comune.genova.it
dpoggi@comune.genova.it
coscio@tin.it

stefania@disa.unige.it
endimion@katamail.com

Kontakt:

Grand Lyon
20 rue du Lac
F - 69003 Lyon

Ředitelství pro oblast prosperity a strategie aglomerace

Patrick Lusson :
tel. 00 33 (0)4 78 63 46 65

Corinne Hooge / Christophe Pons
tel. 00 33 (0)4 78 63 42 46
e-mail : chooge@grandlyon.org

www.interact-network.org

[Interact] je tematickou sítí v rámci hlavní činnosti pro „Město zítřka a kulturní dědictví“ programu „Energie, životní prostředí a udržitelný rozvoj“ v rámci 5. rámcového programu Evropské unie

GRANDLYON
communauté urbaine